

DOM IN SVET

LETNIK 40

V LJUBLJANI, 15. MAJA 1927

ŠTEVILKA 4

Vreewyk, skupina malih hišic od ceste

Tam za goro

Matija Malešič

6.

Tam sin; mlaka strjene krvi pod njim in okoli njega; ves rumen in siv je v obraz. Kakor je izdihnil in kjer je izdihnil, tako so ga pustili in nas čakali.

Njegova mati kleči pred menoj in dviga roke ko v molitvi. »Ne, rezali ga ne boste!... Ne smete ga!... Usmilite se me... uslišite me...«

Skušnega sodnika bi zmedla njena žalost in prošnja, nikar mene, ki sem prvič na taki žalostni komisiji. Pijejo fantje, sprejo se radi dekleta, ki menda niti ni Bog zna koliko prida, stepejo se, pograbiijo polena, potegnejo nože... Zdravnika morata raztelesiti mrtvega. Predpisi...

Ne bi rad zgrda. Uboga mati se mi smili. Pa moje sočutne besede le razvnemajo njeno bol.

»Če spoštujete mrtve... če verujete v Boga... ne režite ga...«

Mučno mi je in nerodno.

Župan, ki ženo pozna, je nerodnejši ko jaz. Še mileje in glasneje prosi. Zdravnika mi ne pomoreta. Kakor da že težko čakata,

kedaj jima pride truplo pod nož. In da bi zadostila svoji dolžnosti. In pomnožila svojo vedo in skušnje. Orožniki me gledajo službeno. Berem jim v očeh: Kar zapovejte, pa jo s silo odvedemo! Predpis je predpis!

Moj pogled zabega od skupine žen tam na cesti, ki se ne upajo blizu. Žena na kolenih je, ko bi odrezal, umolknila. Ozrem se nanjo...

Ozrem se nanjo, pa... pa ne vem, kaj je z menoj. Ne vem, kaj je zavalovalo po meni. Ne morem reči, kaj sem začutil...

Vidim: Gospodična, tista gospodična v črni obleki se sklanja k obupani materi in ji nekaj prigovarja. Odkod? Saj je padla ko z neba, ko iz tal je vzrasla.

Prestopim korak. Ne mislim na svoje službeno opravilo, ne mislim na mrtveca, ne mislim na ubogo mater. Gospodični hočem nekaj povedati. Pa sam ne vem, kaj in kako. Besede ni iz grla.

Prihite žene iz skupine na cesti in pomorejo gospodični dvigniti obupano ženo. Obkolijo jo, potegnejo jo z mesta in ji prigovarjajo in jo s silo vedejo s seboj.

Pristopijo možje z nosilom in položijo nanj mrtvega.

Gledam za ženami, gledam, gledam za gospodično. In jo občudujem. Pa mi je trpko: Še pogledala me ni.

Zdravnik me povleče za rokav. Moram za njim.

Izurjenosti in znanja zdravnikov ne morem gledati. Ko meni zasliševanja in pozvedovanja na tej žalostni komisiji, še gladkeje gre njima raztelesenje izpod rok. In kako večšaško ogledujeta srce in pljuča in obisti in možgane...

Tudi župan ne more gledati zdravnikov in njunega dela.

Ponudim mu cigareto in ga speljem za mrtvašnico.

Kdo je tista gospodična? Pristavim: »Tista gospodična, ki nam je pomagla iz mučne zadrege.« Nočem vzbuditi suma.

Nada ji je imel!